

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра політичних наук і права
Центр соціально-політичних досліджень «Politicus»

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА
ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ
ТА ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»**

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
з міжнародною участю**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 року

м. Одеса

УДК 321(477)(063)

DOI: <https://doi.org/10.24195/UkrainianState2026-10>

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
(протокол від 28 травня 2026 року № 14)*

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Рецензенти:

Кокорев О. В., доктор політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права Державного університету Інтелектуальних технологій і зв'язку.

Петінова О. Б., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Музиченко Г. В. – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Каменчук Т. О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Таску-Ставре М. – доктор політичних наук, професор, професор Бухарестського університету (Румунія);

Хевцуріані А. – доктор наук у сфері міжнародних відносин, професор факультету права та міжнародних відносин, Грузинський технічний університет (Грузія).

У збірнику матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів» представлено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, молодих науковців та практиків із вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти та наукових установ, об'єднаних прагненням до осмислення актуальних викликів державотворення, суспільного розвитку та післявоєнної відбудови України.

Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних проблем сучасної політичної, правової, економічної та соціогуманітарної науки. У наукових доповідях і дослідженнях висвітлено питання розвитку та модернізації політичних інститутів і процесів сучасної держави, правових та економічних механізмів відбудови України, інформаційної безпеки та протидії гібридним загрозам в умовах глобальних трансформацій. Значну увагу приділено філософським засадам державотворення, соціальним практикам і менеджменту соціокультурного розвитку, а також питанням євроінтеграції, транскордонної співпраці, міжнародних партнерств і регіональних стратегій сталого розвитку в умовах сучасних політичних та соціальних змін.

Збірник відображає високий рівень наукової дискусії та міждисциплінарного підходу до аналізу суспільно-політичних процесів, сприяє розвитку наукової комунікації та міжінституційної співпраці. Матеріали конференції становлять практичний і науковий інтерес для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, представників органів державної влади, місцевого самоврядування та фахівців у сфері політичних, правових, економічних і соціогуманітарних наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

Кудля Ірина	ІНФОРМАЦІЙНІ ЗАГРОЗИ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ	311
Кузнецова Людмила, Литвиненко Оксана	ГІБРИДНІ ВІЙНИ ЯК СУЧАСНИЙ ВИКЛИК НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ	314
Лежнєв Олександр	ВІЗУАЛЬНА МОВА РЕКЛАМИ ВОЄННОГО ЧАСУ ТА ЇЇ ГЕНДЕРНІ ВИКЛИКИ В КОНТЕКСТІ ВИМУШЕНОЇ МІГРАЦІЇ	317
Литвиненко Роман, Кочина Валентина	ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ ПРАВООХОРОНЦІВ ІЗ ДЖЕРЕЛАМИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ	322
Мордзинська Надія	КОГНІТИВНА БЕЗПЕКА ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ СУСПІЛЬНОЇ СОЛІДАРНОСТІ В УМОВАХ ГІБРИДНИХ ЗАГРОЗ	325
Пехник Алевтіна, Бахметєв Андрій	ТЕХНОЛОГІЇ DEERFAKE І АУДІОПІДРОБОК У КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ	327
Поправка Марія	ПОНЯТТЯ ТА ТИПИ ІНФОРМАЦІЙНО- ПСИХОЛОГІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ	331
Рибчук Олег, Рибчук Олена	ДІАЛОГІЧНІСТЬ МИСЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ПРОТИДІЇ ІНФОРМАЦІЙНИМ ОПЕРАЦІЯМ У СУЧАСНИХ ГІБРИДНИХ КОНФЛІКТАХ	336
Ростецька Світлана	СУЧАСНЕ РАБСТВО ЯК РИЗИК ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ У КОНТЕКСТІ ВІЙНИ	339
Селезньова Ольга	МАНІПУЛЯЦІЯ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА МОЖЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ	341
Скриль Сергій	МІЖНАРОДНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ДЕКОНСТРУКЦІЇ СВІТОВОГО ПОРЯДКУ	343
Тaufінцева Світлана, Мотозюк Людмила	ПСИХОЛОГІЯ СПІЛКУВАННЯ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ: ФОРМУВАННЯ КОГНІТИВНОЇ СТІЙКОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ДО МАНІПУЛЯТИВНИХ» ВПЛИВІВ	345
Чернецький Олексій	ІНТЕГРАЦІЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ В ЦИФРОВЕ УПРАВЛІННЯ КАДРОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ У ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ	348
Шишкін Олексій	МОВА ЯК МАРКЕР НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ: ПОЛІТИЧНИЙ ВИМІР	350
Шпаківська Карина	ПРАВО НА ЦИФРОВЕ ЗАБУТТЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ГІДНОСТІ ОСОБИ	354
Яковлев Денис	ЧОРНИЙ» PR ЯК РЕМАНЕНТ ДЕСТРУКЦІЇ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ДОВІРИ	357
Цимбал Сергій	ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ ЯК ФАКТОР ІНСТИТУЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	361
Pronoza Inna	MECHANISMS OF INFORMATION INFLUENCE ON POLITICAL DECISION-MAKING IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION AND HYBRID THREATS	365

управлінською та інституційною задачею, від вирішення якої залежить стійкість і довіра до публічного управління.

Література:

1. Богуславська С. І., Голуб Ю. В. Інноваційні підходи до стратегічного управління в публічному управлінні. *Економічний простір*. 2025. № 199. С. 144-148.
2. Шишпанова Н. О. Інформаційні технології в управлінні трудовими ресурсами публічної сфери: можливості та виклики. *Публічне управління та адміністрування*. 2024. № 7 (277). С. 123-129.
3. Гарбуз М. О., Соколов А. В., Солодкий І. С., Максимів І. Д., Скворцов М. Е. Вплив діджиталізації на організацію та ефективність управлінської діяльності у сфері менеджменту людських ресурсів. *Академічні візії*. 2023. Вип. 25. С. 1-9.

Шишкін О. Л.,

аспірант кафедри політології, соціології і культурології
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

МОВА ЯК МАРКЕР НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ: ПОЛІТИЧНИЙ ВИМІР

Сучасні глобальні трансформації ускладнюють природу національної безпеки. Сьогодні саме когнітивні та лінгвокультурні ресурси, поруч із традиційними кінетичними, економічними та енергетичними інструментами, набувають статусу стратегічних активів у системі захисту державного суверенітету. В умовах гібридної агресії мова трансформується з об'єкта гуманітарної галузі у фундаментальний ресурс державної стійкості та аксіологічну домінуючу ідентичності. Актуальність дослідження зумовлена агресивною інструменталізацією лінгвістичних маркерів як засобів ірредентизму та ідеологічної окупації, що потребує негайного переосмислення ролі мови не лише як засобу комунікації, а як когнітивного щита, механізму верифікації політичної лояльності та консолідації громадянського суспільства.

Тривала практика інструменталізації мови в межах колоніальних наративів сформувала феномен «розмитої ідентичності», що в умовах воєнного конфлікту

стає зоною високого ризику для національної безпеки. Проблема полягає у необхідності інституційного подолання наслідків лінгвістичної асиміляції, яка десятиліттями використовувалася як засіб ерозії державної суб'єктності та підготовки підґрунтя для екзогенної інтервенції під приводом «захисту споріднених груп». Українська мова як політичний символ суверенітету та ключовий запобіжник когнітивним загрозам у системі національних інтересів є фундаментальним елементом державної архітектури, без якого інституційна спроможність залишається вразливою до деструктивних впливів гібридної війни.

Теоретико-методологічний фундамент дослідження політичного інструментарію мови у конструюванні національної ідентичності сформовано завдяки працям широкого кола дослідників, які розглядають лінгвістичну царину як арену боротьби за державний суверенітет у когнітивному вимірі. У західному науковому дискурсі архітектоніку цього питання розкривають Б. Андерсон, Р. Брубейкер, Ю. Габермас, С. Гантінгтон, Е. Геллнер, Л. Грінфельд, Дж. Джозеф, В. Кімліка, Г. Майлонас, Е. Сміт та ін. В українській політичній думці концептуалізація мови як стратегічного ресурсу та маркера суб'єктності представлена у доробках Т. Бевз, Я. Верменич, Я. Грицака, Г. Касьянова, В. Крисаченка, Л. Масенко, Л. Нагорної, О. Резніка, М. Степика та ін. Окрему аналітичну вагу мають розвідки, присвячені трансформації мовних лояльностей у детермінованих умовах сучасної гібридної російсько-української війни, серед яких ключовими є праці Г. Богданович, Я. Верменич, В. В'ятровича, Є. Головахи, С. Дембіцького, В. Коцура, М. Рябчука та ін.

В умовах гібридної російсько-української війни українська мова стає базисом, що дозволяє індивіду інтегрувати суб'єктивний досвід у цілісний національний метанаратив, виступаючи запобіжником проти екзогенних ідеологічних інтервенцій. Бенедикт Андерсон обґрунтовує, що «найважливішою річчю в мові є її здатність генерувати уявлені спільноти, будучи, по суті, джерелом особливої солідарності» [3, р. 133]. Проте в сучасному контексті ця солідарність стає об'єктом прямої атаки через агресивну доктрину РФ «чия мова – того й держава». Кремль де-факто поклав лінгвістичний фактор в основу територіальних претензій, використовуючи категорію «співвітчизників» для політичної легітимізації агресії під приводом захисту російськомовного населення. Цю деструктивну політику доповнює аналіз Джона Е. Джозефа, який наголошує, що відсутність уніфікованої національної мови є «однією з найсерйозніших перешкод, яку необхідно подолати під час формування національної ідентичності» [5]. Джозеф деконструює «міф національної держави» як продукт Модерну, проте в умовах гібридної війни цей «структурний дефіцит» мовної єдності свідомо експлуатується ворогом. Російська мова стає

інструментом ідеологічної обробки та «психологічної окупації» ще до появи регулярних військ. Кремль інвестує в поширення своєї мови та культури з метою руйнації критичного мислення населення та створення ілюзорної «лояльності», що має мінімізувати спротив під час фактичного захоплення територій. Таким чином, лінгвістична асиміляція виступає не як культурний процес, а як етап стратегічного розгортання військової операції.

Сучасна мовна трансформація в Україні є маніфестацією ізотимії (за Ф. Фукуяма) – глибокої потреби у визнанні рівної гідності нації, яка тривалий час перебувала під тиском колоніальної маргіналізації. За Ф. Фукуямою, процеси, активовані Революцією Гідності, перетворили мовний вибір на форму публічного твердження політичної суб'єктності [4]. У цьому дискурсі деколонізація топоніміки та дерусифікація інформаційного простору виступають не просто культурними заходами, а механізмами подолання «інституційної липкості» імперських наративів. Очищення публічного простору від латентних каналів просування «руського мира» є актом відновлення національної самосвідомості та легітимації права на власний когнітивний простір.

Аналіз даних КМІС за період 1997–2024 рр. фіксує тектонічні зсуви у суспільній свідомості, що позначають крах російської концепції «єдиного народу». Якщо у 1997 р. 39% респондентів підтримували надання російській мові статусу державної, то у 2024 р. цей показник впав до історичного мінімуму – 3%, тоді як частка прихильників повного усунення мови агресора з офіційного спілкування зросла до 66% [1]. Ці цифри свідчать про нівелювання традиційного поділу на «схід/захід»: повномасштабна агресія 2022 р. перетворила мову на «лінію оборони» та інструмент подолання суб'єктивної невизначеності. В межах гібридної війни Росія намагалася використати лінгвістичну близькість для насадження викривлених історичних наративів, проте соціологічна динаміка доводить: українське суспільство здійснило радикальне відмежування, ідентифікуючи мову агресора як канал трансляції екзистенційної загрози, а не ознаку «спільності».

Політичний вимір використання мови ворогом включає тотальну маніпуляцію термінами для конструювання альтернативної реальності, де «агресія» маркується як «захист», а «окупація» – як «визволення». Така семантична диверсія спрямована на руйнацію критичного сприйняття та підготовку ґрунту для культурної асиміляції. На тимчасово окупованих територіях цей процес переходить у стадію відкритого лінгвоциду: системне знищення української літератури та примусова заміна топоніміки на російські відповідники є свідомою тактикою ліквідації української ідентичності. Окупаційна влада впроваджує російську мову як безальтернативний інструмент

інтеграції захоплених земель у свою систему, намагаючись через знищення мовних маркерів суб'єктності послабити потенціал спротиву та остаточно стерти межі суверенного політичного простору.

Тектонічні зсуви у суспільній свідомості свідчать про масштабну переоцінку лінгвістичних лояльностей: повномасштабна агресія 2022 р. остаточно перетворила українську мову на інструмент подолання суб'єктивної невизначеності. Попри збереження певних регіональних особливостей у мовній практиці, ключовим трендом стало домінування сприйняття російської мови як інструменту окупації та агресії. Така реконфігурація ідентичності зміцнює внутрішню солідарність через радикальне відмежування від дискурсів агресора, де українська мова виконує функцію когнітивного бар'єра та символу політичної приналежності. За таких умов ефективність «націоналізаційної держави» прямо залежить від інституційного дизайну, де ухвалення Закону № 2704-VIII Про забезпечення функціонування української мови як державної (2019 р.) постає актом утвердження когнітивного суверенітету. Сучасний етап державної політики знаменує перехід від концепції «лагідної українізації» до наступального захисту національних інтересів. Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремень чітко артикулює цю зміну парадигми: «Двомовність в Україні – це не про культуру, це про політику роз'єднання... сьогодні мова – це питання національної безпеки, питання виживання нації» [2].

У політичному вимірі українська мова остаточно трансформувалася в стратегічний актив, що виконує функцію «культурного імунітету» (за С. Гантінгтоном) і виступає фундаментальною гарантією національної безпеки. Реконфігурація лояльностей маркує вихід із імперського поля та перетворення мови на стратегічний форпост творення національної ідентичності. В умовах гібридної війни зміцнення статусу державної мови є критичною потребою для нейтралізації загроз лінгвоциду та семантичних диверсій, які століттями піддажували наш державний суверенітет. Подальша державна мовна політика має бути послідовною та позбавленою будь-яких поступок агресору, адже утвердження єдиного лінгвокультурного простору – це той шлях, який Україна мала безкомпромісно пройти ще з моменту відновлення незалежності у 1991 році. Таким чином, саме мова як маркер національної ідентичності в умовах гібридної війни визначає життєздатність політичної системи та є безальтернативною умовою збереження суб'єктності України у глобальному геополітичному протистоянні.

Література:

1. Динаміка ставлення до статусу російської мови в Україні : пресреліз / Київський міжнародний інститут соціології ; підгот. А. Грушецький. 2024. 23 лют. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1385&page=1>
2. Чому двомовність – небезпечна, а лагідна українізація більше неактуальна? Інтерв'ю з мовним омбудсменом / К. Хорошак, Д. Кречетова // Українська правда. Життя. 2024. 24 жовт. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/chi-ye-shche-misce-lagidniy-ukrajinizaciji-royasnyuye-movniy-ombudsmen-interv-yu-304453/>
3. Anderson B. Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism. London : Verso, 1983. 160 p.
4. Fukuyama F. Identity: The Demand for Dignity and the Politics of Resentment. New York : Farrar, Straus and Giroux, 2018. 218 p.
5. Joseph J. E. Language and Identity: Ethnolinguistic Conflict in Historical Perspective. Palgrave Macmillan, 2004. 232 p.

Шпаківська К. О.,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

студентка 4 курсу

спеціальності «Право»

Поліського національного університету,

м. Житомир, Україна

ПРАВО НА ЦИФРОВЕ ЗАБУТТЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ГІДНОСТІ ОСОБИ

Сучасна епоха тотальної цифровізації позбавила людину природної можливості забувати, перетворивши мережу на вічне сховище персональної історії, яке функціонує незалежно від волі суб'єкта. Ця властивість цифрового простору формує явище репутаційної зумовленості, коли застаріла або неактуальна інформація продовжує впливати на соціальне та професійне життя індивіда. У цьому контексті концепція права на цифрове забуття переростає технічну площину захисту даних, трансформуючись у базову вимогу повернути особистості контроль над власним віртуальним образом. Фактично, йдеться про зародження нового покоління прав людини, де право бути «автором власної історії» стає основним складником людської гідності. Таким чином, перед

Наукове видання

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Опубліковано в авторській редакції